

EL GEGANT DE LA BARBASSA.

A: Amades, Joan *Rondallística*. Barcelona: Selecta, 1974. Pàgina 544. Rondalla número162.

Conte per explicar a partir de 10 anys.

Resum

Un home molt pobre tenia tres filles. Va trobar una col grandíssima, era la barbassa d'un gegant, que va sortir i va dir que el mataria. Com que l'home li va dir que era pobre, el gegant li va demanar una de les filles. El gegant va dir que si era bona minyona viurien bé. Li va donar tot el que necessitava i li va ensenyar la casa i li va posar una condició: no podia entrar en una cambra, de la què li va donar la clau. La noia no va poder resistir la curiositat i va entrar. Va veure hi penjades al sostre i esquarterades milers de dones. El gegant, quan va arribar, la nit va descobrir l'engany perquè la clau li va caure i estava tenyida de sang. Va matar la noia i la va penjar com a les altres. El mateix va passar amb la segona filla. La tercera no va treure la clau del pany i va entrar al fons de l'habitació per una porta petita i dissimulada i allí va trobar un príncep adormit i del cos sortia un riu molt ample i molt ple d'aigua. A cada costat del riu hi havia milers de bugaderes que rentaven roba. Ella va fer un crit i les seves paraules el van desencantar, era el gegant. I va dir que es casaria amb ella. Va ressuscitar les germanes i a totes les altres dones. El pare, quan va arribar, va descobrir que estaven de bodes de la més petita.

Proposta de treball

L'adult explica el conte.

Parlem que és un conte de fades, amb elements meravellosos: el gegant enterrat que és una col, la clau que es tenyeix i que creix, el príncep adormit, les bugaderes, les resurreccions,...

A la primera part hi ha una violència màxima. (Fins aquí coincideix amb el Barba Blava de Charles Perrault, que al final del conte morirà a mans dels germans).

L'agressor és un gegant: té poder sobre la vida i la mort d'un altre. Les víctimes: falta de paraules i de raonament. Maltractes. Culpabilitza les víctimes.

Deteriorament de les víctimes.

A la segona part la noia descobreix les debilitats del gegant que és un príncep.

Exercici general

Els demanem que cadascú anoti els sentiments que els ha suscitat la narració per ajudar-los a reconèixer el seu desenvolupament personal i social. Posem en comú les nostres notes. Escoltem els altres. Reflexionem i afegim o modifiquem les notes. Exercicis concrets

A continuació triarem, dels exercicis que presentem, **els que més convinguin a les emocions expressades a l'exposició anterior**. Es tracta de triar un exercici o

part de l'exercici que lligui amb el diàleg establert anteriorment. No cal estendre's massa, l'important és que connectin amb les seves emocions, que les expressin, que vegin altres punts de vista i ampliïn la seva visió.

Exercici 1

La situació de les noies del *Gegant de la barbassa* és especialment dramàtica. El gegant crea en ella **por, incertesa, dependència**, ...

Nosaltres *coneixem aquestes emocions*, encara que les vivències no siguin tan extremes?

El professor escriu a la pissarra: *Recordo una situació que m'hagi descol·locat?*
Individualment i en un paper els participants responen a aquestes preguntes:

- Qui ha creat la situació?
- Quan, i on succeeix?
- Què faig jo?
- Com responc?
- Què sento llavors?
- Aquesta situació fa que jo....

A continuació seguirem amb la següent frase: *Recordo una situació que m'hagi provocat **alegria**?*

- Qui ha creat la situació?
- Quan i on succeeix?
- Què faig jo?
- Com responc?
- Què sento llavors?
- Aquesta situació fa que jo....

A continuació seguirem amb la següent frase: *Recordo una situació que m'hagi provocat **por**?*

- Qui ha creat la situació?
- Quan i on succeeix?
- Què faig jo?
- Com responc?
- Què sento llavors?
- Aquesta situació fa que jo....

A continuació seguirem amb la següent frase: *Recordo una situació que m'hagi **entristit o avergonyit**?*

- Qui ha creat la situació?
- Quan i on succeeix?
- Què faig jo?
- Com responc?
- Què sento llavors?

-Aquesta situació fa que jo....

En grups petits cada participant explicarà a un altre, i d'una en una, les situacions .
Qui escolta ha d'estar molt atent i no ha d'interrompre l'altre.

Amb tot el grup: els qui vulguin posaran un exemple de cada emoció i els altres escoltaran atentament.

El més important és que s'expressin verbalment.

No es recolliran els textos escrits, els participants els poden guardar en el seu diari.

Exercici 2

Cal ser capaç de demanar ajuda.

Tots podem tenir problemes, però sóc capaç de demanar ajut? Quan me les puc arreglar tot sol? Quan puc demanar ajut?

Objectiu

1. Cal valorar la capacitat per fer les coses per un mateix, en la mesura que sigui possible.
2. Aprendre i demostrar que amb ajut podem arribar més lluny.
3. Les persones de totes les edats necessitem d'altres al nostre costat per poder funcionar com equip.
4. Demanar ajuda és tan bo per qui ho demana com per qui ho rep, perquè s'intensifica la humanitat i la unió de les dues persones.

Farem un joc per demanar i oferir ajut.

Reflexió personal:

- Necessito ajut?
- Quan demano ajut i quan no?
- Quan no demano ajut arribaria més lluny amb ajut?
- Sóc capaç d'ajudar en algun cosa, a una altra persona?
- Quan necessito ajut a qui li demano?
- Ara, en què necessito ajut? (A casa, a l'escola, en el grup,...?).
- Ara, a qui puc ajudar?

Ho experimentarem a nivell del grup escolar.

Es preparen papers de dos colors, quatre per persona que hi participa.

En un color escriuran: **En què necessito ajut?** A l'altra color: **En que puc ajudar?**

Per exemple:

- A fer els deures.
- Presentant-te altres amics.
- Anar junts a casa.
- A defensar-te d'algú?

-A resoldre problemes matemàtics?

- Jugant junts.
- Parlar o escoltar sobre un problema personal.
-

A l'acabar es farà una pila amb els papers.

En grups petits: una comissió triada per la classe aparellarà peticions i ajudes sempre que sigui possible.

Tot el grup:

La comissió dirà en veu alta els noms de les parelles.

No es satisfaran totes, però es mirarà que tots els alumnes rebin alguna.

Ho parlaran per parelles i concretaran : on, quan i com realitzaran el que diuen les cartes.

Després es farà una valoració de la feina: Com us heu sentit ajudant a l'altra persona? Com us heu sentit quan heu sigut ajudats?

Es pot fer en dues sessions: en una els exercicis i a l'altra la valoració.

Exercici 3

Saber dir no

En el conte, la situació de la noia sembla irreversible, però la seva insistència la porta a descobrir les debilitats de l'altre i reacciona: crida.

Les nostres relacions acostumen a ser diferents : podem demanar ajut o també podem dir no a una situació de dependència (ja sigui **per por** , perquè ens volem sentir grans, perquè **no ens atrevim** a dir no,...)

Objectiu

Ens hem d'adonar que és important dir no en determinades circumstàncies.

- Ser crítics davant les ordres que ens avergonyeixen?
- Afirmar les opcions i drets de cadascú.
- Fomentar la comunicació de grup.

En grups de tres o quatre:

- Quines prohibicions has rebut que t'han **avergonyit**?
- Et sents **depenent** d'una altra persona?
- Crees **dependència** a una altra?
- T'has sentit **maltractat**?
- Has **maltractat** algú, física o psicològicament?
- Demanem** ajut?
- En alguna ocasió **sabem negar-nos**?
- Has fet el crit quan calia?

Demanarem a cada petit grup que escriguin un breu text on es representi una d'aquestes situacions. Ho faran en grup.

Després ho llegirem i demanarem a un petit grup que ho representi.

Amb tot el grup:

Anotarem a la pissarra els títols de les representacions o les que més els cridin l'atenció. Farem un debat. Buscarem les sortides de les diferents situacions.

Alguns comentaris:

Per al facilitador o narrador d'aquesta història seria bo que coneixès les dades que segueixen, encara que no ha d'explicar-les al infants.

Convindria llegir a Bettelheim en el seu llibre *Psicoanálisis de los cuentos de hadas* Barcelona: Crítica, 1981, quan compara "Barbazul " amb "La bella y la bestia" en el capítol del mateix llibre, pàgina 387: "Cuentos de hadas pertenecientes al ciclo animal-novio."

A la pàgina 418 ens diu: "*Barbazul és una historia inventada por Perrault, por lo que no existen antecedentes de ella en los cuentos populares como mínimo en los que hasta ahora se conocen.*" Creiem que aquest és el cas". (?)

Es possible que els oients coneguin la versió de Barbazul de Perrault i els diferents finals. La de l'AMADES s'aproxima més a "*La bella i la bestia*".

Veure relacions amb el Don Juan.

Veure també en el mateix llibre la relació amb el mite d'Eros i Psique.

Veure relacions amb la pel·lícula "*Yolanda y el ladrón*" de Minnelli/Fred Astaire/Dalí. (ballet de les bugaderes).

A la Filmoteca de Catalunya: V 1164. [1 videocasset (VHS) (130 minuts)]. Minnelli, Vicente *La Iolanda i el lladre*. Estats Units d'Amèrica, 1945. Dual: Versió original en anglès subtitulada en castellà.

Bibliografia:

Inteligencia emocional. Educación secundaria obligatoria. 1er cicló. 12-14 años. Gipuzcoa., 2008. (Conciencia emocional, pag. 41. Autonomía emocional, i 101)

Barba Azul. A: Perrault, Charles *Cuentos originales*. Buenos Aires: Rodolfo Alonso Editor, 1975 Ilustrado por Gustave Doré. (Pàg 39 -49).

Altres llibres sobre maltractaments:

Amades, Joan *Rondallística*. Barcelona: Selecta, 1974.

Hi ha dues versions més breus que l'anterior a: *El marxant de les tres filles*. Pàgina 251. Rondalla número 72 i *Les tres germanes i el gegant*. Pàgina 415. Rondalla número 125.

Aplec de rondaies mallorquines d'en Jordi d'es Recó (Mn. Antoni Mª Alcover). Palma de Mallorca: Moll, 1975. *Tres germanes i un gegant*. Tom XVIII. (Pàgines 127-147).

Les mil i una nits: *Scheherezade*.

És la historia que serveix de marc a *Les mil i una nits*.

El sultà es desposava cada dia amb una dona i la matava com a venjança de la infidelitat de la primera. La filla del visir decideix canviar-ho i s'ofereix com a dona del sultà, però sobreviu explicant un conte cada nit.

A més a més de perdonar-li la vida, **Scheherezade educa al sultà amb la paraula.**

Maeyer, Gregie de; Vanmechelen, Koen. *Juul* Salamanca: Lóquez, 2009

A partir de tretze anys.

Àlbum il·lustrat. Metàfora de **l'assetjament i l'autopunició**. A cada doble pàgina un sol text i unes imatges sobre fons blanc d'un tosc ninot de fusta.

El text, que al final sabrem l'ha escrit el mateix ninot, exposa els insults a que ha estat sotmès i la **reacció d'automutilació** que ha suposat per a ell fins que en Juul és recollit i acollit per Nora que li permet expressar-se.

Carranza, Maite *Paraules emmetzinades* Edebé, 2010 (Periscopi;11). A partir de 16 anys.

Fa quatre anys de la desaparició d'una noia de quinze anys, Bàrbara Molina.

La narració es desenvolupa en capítols amb els noms de quatre personatges. N'hi ha dos que ens parlen en primera persona (la mateixa Bàrbara Molina i l'amiga, Eva Carrasco) i dos, en tercera persona focalitzades sobre dos personatges: el detectiu que la busca Salvador Lozano i la mare de la Bàrbara, Núria Solís). No coneixem directament el punt de vista del **maltractador**: el pare.

Taylor, Sean; Shaw, Hannah [Il·lustr.]; Barrobés i Meix, Marc [traduct.]. *Ens enlairem!* Barcelona: Takatuka, 2014 A partir de 8 anys.

Els animals de la granja tenen problemes de contaminació i **maltractament** i volen fugir en un coet. Hi haurà un astronauta inesperat. Els dibuixos plens de color i el text, s'alternen i barregen a cada pàgina. Narració fantàstica i d'humor.